

УДК 373.3/5.091.2

А. Шегеда,
завідувач лабораторії упровадження освітніх інновацій,
комунальний заклад «Житомирський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти»
Житомирської обласної ради
<https://orcid.org/0000-0002-6673-1928>

А. Карплюк,
учитель початкових класів Житомирської
загальноосвітньої школи I–III ступенів №15

Розвиток партнерської взаємодії як ключового компонента в Новій українській школі

Анотація. У статті окреслено особливості вимірювань партнерської взаємодії на засадах кваліметричного підходу. Узагальнено напрями розвитку партнерської взаємодії. Уточнено поняття «вимірювання», «фактор», «критерій». Визначено фактори та критерії розвитку партнерської взаємодії. Запропоновано модель вимірювання партнерської взаємодії.

Ключові слова: педагогіка партнерства, моніторинг, вимірювання, фактор, критерій, вагомість, експертна оцінка, факторно-критеріальна модель.

A. Shegeda,
Head of the laboratory of implementation
educational innovations,
Municipal Institution « Zhytomyr Regional
In-Service Teacher Training Institute»
of Zhytomyr Regional Council
<https://orcid.org/0000-0002-6673-1928>

A. Karplyuk,
primary school teacher in Zhytomyr
secondary school I-III degrees №15

Development of partnership interaction as a key component in the New Ukrainian School

Abstract. The article outlines the features of measuring partnership interaction on the basis of a qualimetric approach. The directions of development of partnership interaction are generalized. The concepts of such terms as «measurement», «factor», «criterion» are specified. Factors and criteria for the development of partnership interaction are identified. A model for measuring partnership interaction is suggested.

Keywords: pedagogy of partnership, monitoring, measurement, factor, criterion, validity, expert evaluation, factor-criterion model.

Постановка проблеми. Однією з ключових засад успіху реформування української школи є партнерські взаємини між учнем, учителем та батьками. Завдяки таким взаєминам між учасниками освітнього процесу є можливість своєчасно реагувати на актуальні виклики та проблеми. Відстежуючи зміни у поведінці дитини, вчитель початкових класів зможе краще зрозуміти її інтереси, життєві орієнтири та вплинути на розвиток індивідуальної траєкторії розвитку.

Ефективна взаємодія між учителями, батьками, а сьогодні й учнями ніколи не втрачала своєї актуальності.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Над системою методів і прийомів виховання і навчання на засадах творчого підходу до розвитку особистості працювали А. А. Амонашвілі, І. П. Волков, В. Ф. Шаталов, А. С. Макаренко, С. М. Лисенкова, В. О. Сухомлинський. Вони наголошували на співпраці, взаємодії і спілкуванні між учителем, учнем і батьками – основах педагогіки партнерства.

Педагогіка партнерства визначає істинно демократичний спосіб співпраці педагога і дитини, яка не відкидає різниці в їхньому життєвому досвіді, знаннях, але передбачає безумовну рівність у праві на повагу, довіру, доброзичливе ставлення і взаємну вимогливість.

Об'єднані спільними цілями та прагненнями учні, батьки та вчителі будуть добровільними й зацікавленими, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат.

Метою статті є розробка факторно-критеріальної моделі вимірювання розвитку партнерської взаємодії в умовах Нової української школи.

Виклад основного матеріалу. Ключовим принципом Нової української школи, фактором ефективної взаємодії всіх учасників освітнього процесу є партнерство, що науковці і практики визначають як:

- спосіб взаємодії і взаємин, організований на принципах добровільності, рівноправності всіх її учасників;

- організаційна форма спільної діяльності, що об'єднує осіб на відповідних умовах розподілу праці та активної участі в її реалізації [8].

Дослідниками визначені принципи педагогіки партнерства [3]:

- довіра у відносинах і стосунках;
- рівність сторін, обов'язковість виконання домовленостей;
- взаємоповага і взаємодія;
- повага до особистості;
- позитивне і доброзичливе ставлення;
- розподілене лідерство.

Спираючись на принципи педагогіки партнерства, вчитель початкових класів має їх розвивати, вимірювати, удосконалювати [10]. Для цього пропонуємо виділити важливі напрямки розвитку партнерської взаємодії учасників освітнього процесу:

- професійно-особистісна готовність педагога до гуманізації освітнього середовища;
- відкритість за умови ясності цілей дій трьох сторін;
- позитивна взаємозалежність суб'єктів міжособистісної взаємодії;
- право на автентичність кожного учасника педагогічної взаємодії;
- індивідуальна та групова відповідальність;
- можливість задоволення основних міжособистісних потреб у процесі спільної діяльності та спілкування;
- підтримуюча взаємодія;
- розвиток соціальних умінь і навичок спілкування;
- рефлексивний аналіз власної поведінки в контексті соціальної поведінки.

Вимірюючи, впливаючи на ризики, удосконалюючи партнерську взаємодію, педагог зможе вплинути на розвиток творчої особистості, ініціативу, активізацію пізнавально-навчальної діяльності учня.

Використовуючи моніторинг якості освіти (систему послідовних і систематичних заходів, що здійснюються з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти), ми зможемо встановити якість фактичних результатів діяльності заявленим цілям та визначити причини відхилень [5, 6].

Динаміку розвитку освітнього показника можна зрозуміти, вимірюючи його [9].

Вимірювання – процедура визначення числового значення величин шляхом якоїсь міри [7]. Проблематику комплексних оцінок будемо досліджувати за кваліметричним принципом вимірювання в умовних балах [4]. Визначивши напрямки розвитку партнерської взаємодії як фактори, а складові фактору як критерії – «мірило» вимог, створюємо факторно-критеріальну модель.

Методом експертної оцінки для кожного фактору і кожного критерію обчислюємо значення його вагомості серед всіх факторів [2].

У таблицю зводяться фактори, критерії та їхні вагомості [1]. Ступінь прояву критерію визначають за показниками:

- 0 – критерій фактично не виконується;
- 0,25 – критерій виявляється менший ніж наполовину визначених вимог;
- 0,5 – критерій виявляється наполовину визначених вимог;
- 0,75 – критерій виявляється більше ніж наполовину у відповідності до визначених вимог, але менший за відповідні вимоги;
- 1 – критерій відповідає встановленим вимогам.

Фактори оцінюємо за формулою:

$$F_1 = m_1(V_1K_1 + V_2K_2 + V_3K_3 + V_4K_4 + V_5K_5)$$

$$F_2 = m_2(V_6K_6 + V_7K_7 + \dots)$$

Рівень розвитку партнерської взаємодії визначається за формулою:

$$D = F_1 + F_2 + F_3 + F_4 + F_5 + F_6 + F_7 + F_8 + F_9 =$$

Факторно-критеріальна модель вимірювання партнерської взаємодії

№	Фактор (F)	Ваго- мість (m)	Критерій (К)	Ваго- мість (V)	Ступінь прояву критерію					F
					0	0,25	0,5	0,75	1	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Професійно- особистісна готовність педагога до гуманізації освітнього процесу	0,15	1 Нове бачення мети партнерської взаємодії	0,21						F ₁ =
			2 Незадоволення результатами особистої праці	0,12						
			3 Відмова від стереотипів	0,11						
			4 Креативність педагога	0,17						
			5 Самовдосконалення	0,20						
			6 Самореалізація і самоконтроль	0,19						
2	Відкритість за умови ясності цілей дій трьох сторін: педагога, учня, батьків	0,09	7 Соціальна відкритість	0,33						F ₂ =
			8 Душевна відкритість	0,32						
			9 Підтримка та позитивні форми емоційної взаємодії	0,35						
3	Позитивна взаємоза- лежність суб'єктів міжособи- стісної взаємодії	0,11	10 Усвідомлення спільної мети	0,32						F ₃ =
			11 Наявність загальних ресурсів	0,33						
			12 Докладання спільних зусиль для вирішення проблем	0,35						
4	Автентич- ність учасників педагогічної взаємодії	0,13	13 Переживання безпосереднього досвіду	0,24						F ₄ =
			14 Щирість, відкритість, чесність	0,23						
			15 Свобода, самоактуалізація	0,26						
			16 Конгруентність (узгодженість та несуперечливість вербальних та невербальних сигналів у комунікації)	0,27						

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
5	Індивідуальна та гуртова відповідальність	0,09	17 Розвиток соціальної компетентності учасників взаємодії	0,35						F ₅ =
			18 Розуміння власного життєвого плану	0,33						
			19 Брати на себе відповідальність	0,32						
6	Задоволення основних міжособистісних потреб у процесі спільної діяльності та спілкування	0,12	20 Розвиток контактів між учасниками освітнього процесу	0,23						F ₆ =
			21 Обмін інформацією, сприйняття та розуміння іншого	0,27						
			22 Взаємодія суб'єктів через знакові засоби	0,24						
			23 Мотивація та реалізація діяльності	0,26						
7	Підтримуюча взаємодія	0,08	24 Підтримуюче спілкування у сфері освітнього процесу	0,34						F ₇ =
			25 Підтримуюче спілкування у сфері суспільно корисної праці	0,33						
			26 Підтримуюче спілкування у сфері дозвілля	0,33						
8	Розвиток соціальних умінь і навичок спілкування	0,14	27 Вміння правильно вітати іншу людину	0,09						F ₈ =
			28 Вміння презентувати себе	0,11						
			29 Уміння залишатися усвідомленим у будь-яких ситуаціях	0,12						
			30 Вміння керувати своїм голосом	0,10						
			31 Вміння правильно вибачатися	0,11						
			32 Вміння бути тактовним і ввічливим	0,10						
			33 Уміння гідно триматися в суспільстві	0,15						
			34 Вміння зберігати спокій, слухати	0,11						
35 Вміння проявляти інтерес до оточуючих	0,11									

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
9	Рефлексивний аналіз власної поведінки в контексті соціальної поведінки	0,09	36 Рефлексія як мислення на власні процеси і продукти	0,27						F ₉ =
			37 Рефлексія при комунікаціях	0,26						
			38 Рефлексія і спільна діяльність	0,23						
			39 Рефлексія при визначенні суб'єкта в середині власного уявлення про себе	0,24						

Підрахунки в комп'ютерному режимі займуть орієнтовно 40–50 секунд. Результат 0,7–1,0 підтверджує якісну партнерську взаємодію, яка позитивно вплине на реалізацію Концепції Нової української школи.

Висновки. Використання факторно-критеріальної моделі вимірювання партнерської взаємодії дає можливість не тільки визначити її якість, а й простежити динаміку розвитку та розробити заходи щодо її вдосконалення.

Вимірювання напрямків освітньої діяльності є перспективним внутрішнім моніторингом, так як позитивно впливає на якість освіти загалом.

Список використаних джерел та літератури

1. Боднар О. С. Теорія і практика атестаційної експертизи в закладах освіти. Тернопіль : Астон, 2006. С. 15.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укладач і гол. ред. В. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2001. 1618 с.
3. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич : Коло, 2006. 326 с.
4. Дмитренко Г. А. Стратегічний менеджмент в системі освіти : навч. посібник. Київ : МАУП, 1999. С. 49.
5. Закон України «Про освіту». URL: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>.
6. Закон України «Про загальну середню освіту». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14>.
7. Єльнікова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи : колективна монографія. Київ, 2009.
8. Нова українська школа : poradnik для вчителя / під. заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Плеяда, 2017. 206 с.
9. Шегеда А. Ф., Стефанович О. П. Експертна оцінка перспективного педагогічного досвіду. *Нова педагогічна думка* : наук.-метод. журнал. 2017. № 1 (89).

10. Шегеда А. Ф., Стефанович О. П. Кваліметричний підхід до оцінювання якості процесів в освітніх системах. *Нова педагогічна думка* : наук.-метод. журнал. 2018. № 1 (93).